

Edrychwch ar y matiau iaith hyn!

Byddwch chi'n creu canllaw ar gyfer creu mat iaith da.

Ymhob grŵp:

1. **Arweinydd** – gofynwch gwestiynau
2. **Cofnodwr** – i gadw cofnodion
3. Dau berson i **adrodd nôl**

Dwedwch beth sy'n **dda**.

Dwedwch beth sy **ddim yn dda**.

Rhowch sgôr allan o **10**.

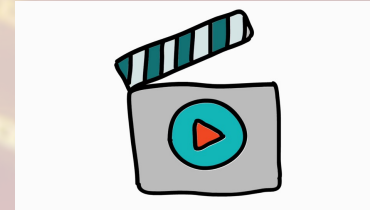
Rhagoriaith
CANOLFAN
GWASANAETHAU
CYMRAEG

1

Trafod ffilm

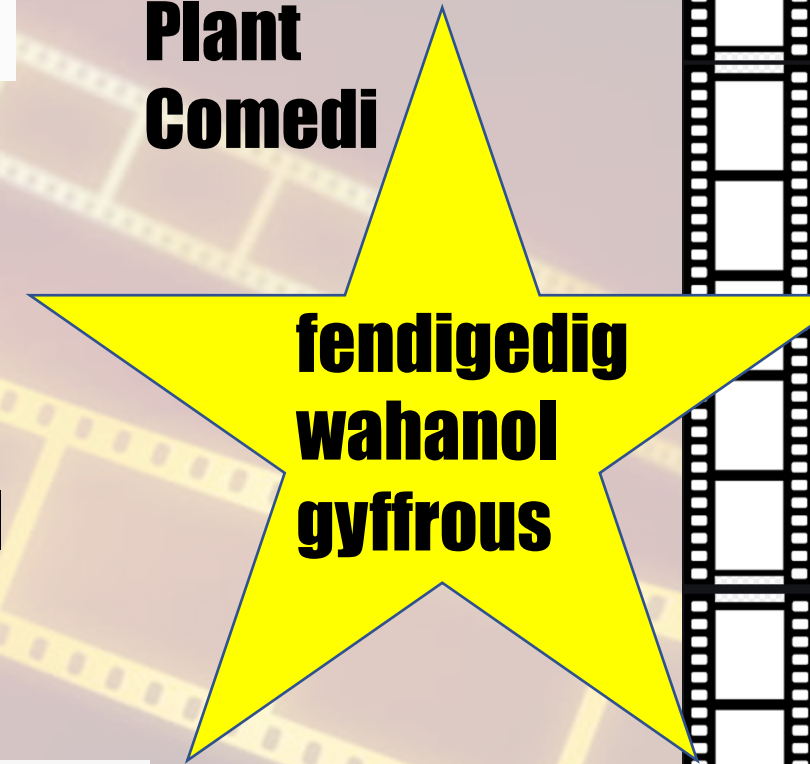
**Rydw i wrth fy modd
Rydw i'n dwlu ar
Mae'n well gyda fi
Rydw i'n casau**

**lasoer
Rhamantus
Antur
Plant
Comedi**

**Yn fy marn i...
Rydw i'n credu...
Rydw i'n meddwl**

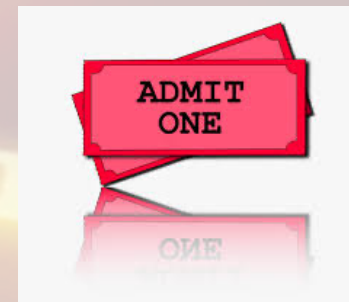
**mae'r ffilm yn wych
mae'r ffilm yn ddiflas
mae'r ffilm yn ddiddorol**

**fendigedig
wahanol
gyffrous**

achos

**Mae'r cymeriadau
Mae'r actio
Mae'r stori
Dydy'r....**

**yn fendigedig
yn arderchog
yn hir**

Ffrwythau

afal

banana

mwyar duon

ceirias

eirin gwlanog

ffrwyth gwafa

afocado

grawnwin

lemwn

calch

mango

oren

melon

ffrwyth papaia

ffrwyth angerdd

gellyg

pîn-afal

eirin

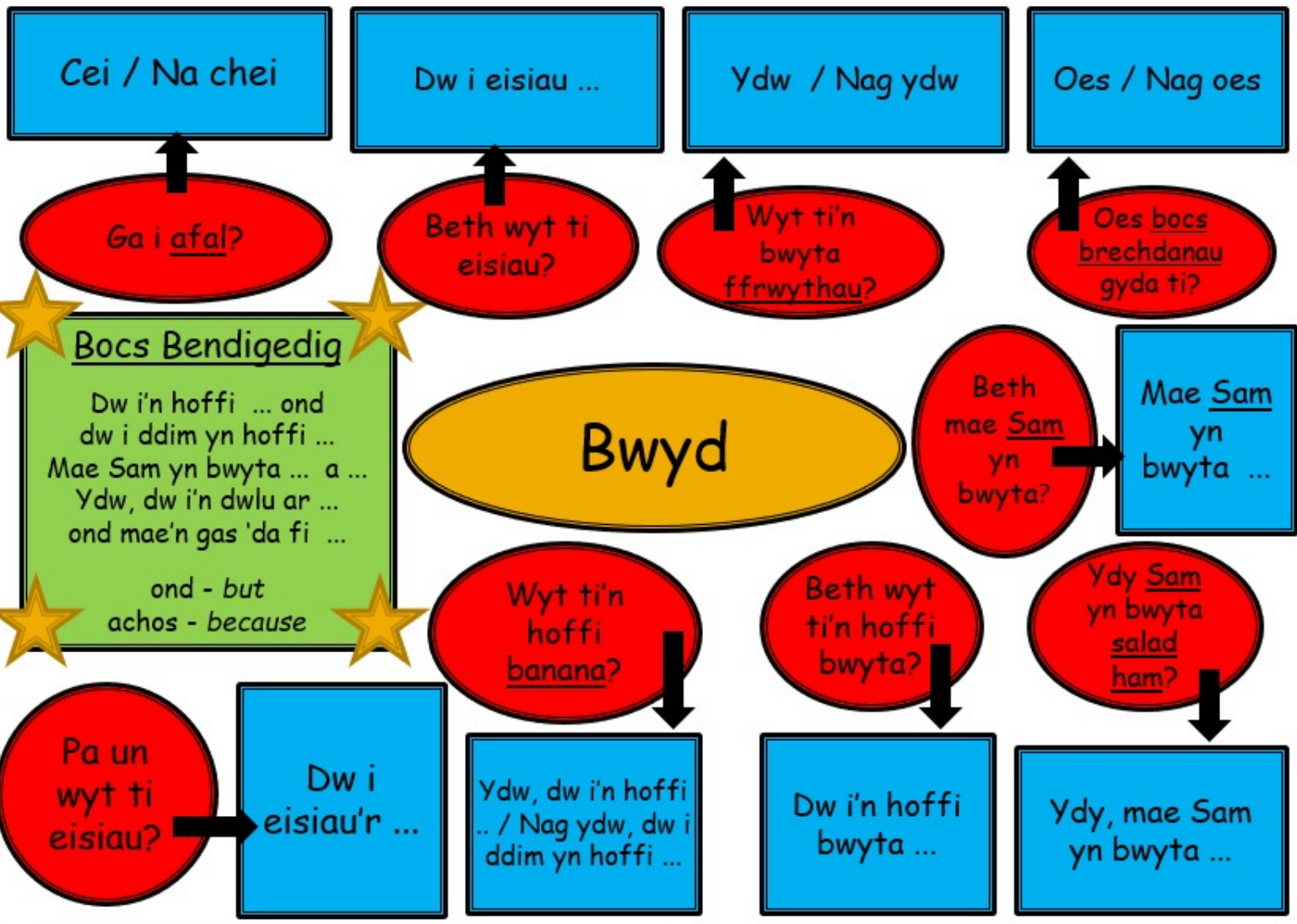
mafon

satswma

mefus

Mat Iaith

Yn gyntaf
Yn ail
Ar ôl
Wedyn
Yna
Wedyn
Nesa

Cyn i cho orffen y daith
O'r diwedd

1. Harbwr Saundersfoot
2. Swyddfa Lo Saundersfoot
3. Yr Inclein
4. Y llinell reilffordd yn rhedeg drwy'r twnnel ar hyd yr arfordir i Wiseman's Bridge
5. Gwaith Haearn Stepside/Pwll Glo Grove
6. Gerddi Coetir Colby Lodge
7. Carreg fedd Mary Prout yn Eglwys Sant Elidyr
8. Y Creigiau ar y Traeth rhwng Wiseman's Bridge ac Amroth

Dewiswch un o bob colofn!

mae rhaid i chi fynd
i'r Harbwr Saundersfoot

mae rhaid i chi ddilyn y llwybr
i'r swyddfa lo

mae rhaid i chi gerdded
i Yr Inclein

mae rhaid i chi symud ymlaen ar y llinell
reilffordd yn rhedeg drwy'r twnnel ar hyd yr
arfordir i Wieman's Bridge

Er enghraifft:

1. Yn gyntaf, mae rhaid i chi fynd i'r Harbwr Saundersfoot yn ofalus.
2. Yn ail, mae rhaid i chi ddilyn y llwybr i'r swyddfa lo yn araf.

yn ofalus.

yn araf.

yn gyflym.

yn neis.

yn hapus.

yn gyson.

yn uchel.

yn dawel.

Beth ydy'r dyddiad heddiw?	Dydd Llun Dydd Mawrth Dydd Mercher Dydd Iau Dydd Gwener Dydd Sadwrn Dydd Sul	Mis Ionawr Mis Chwefror Mis Mawrth Mis Ebrill Mis Mai Mis Mehefin Mis Gorffennaf Mis Awst Mis Medi Mis Hydref Mis Tachwedd Mis Rhagfyr	1. Cyntaf 2. Ail 3. Trydydd 4. Pedwerydd 5. Pumed 6. Chweched 7. Seithfed 8. Wythfed 9. Nawfed 10. Degfed 11. Unfed ar ddeg 12. Deuddegfed 13. Trydydd ar ddeg 14. Pedwerydd ar ddeg 15. Pymthegfed 16. Unfed ar bymtheg 17. Ail ar bymtheg 18. Deunawfed 19. Pedwerydd ar bymtheg	20. Ugeinfed 21. Unfed ar hugain 22. Ail ar hugain 23. Tryddydd ar hugain 24. Pedwerydd ar hugain 25. Pumed ar hugain 26. Chweched ar hugain 27. Seithfed ar hugain 28. Wythfed ar hugain 29. Nawfed ar hugain 30. Degfed ar hugain 31. Unfed ar ddeg ar hugain
----------------------------	--	---	--	--

Beth ydy'r dyddiad heddiw?

Mae hi'n ddydd

Llun
Mawrth
Mercher
lau
Gwener
Sadwrn
Sul

1. y cyntaf
2. yr ail
3. y trydydd
4. y pedwerydd
5. y pumed
6. y chweched
7. y seithfed
8. yr wythfed
9. y nawfed
10. y degfed
11. yr unfed ar ddeg
12. y deuddegfed
13. y trydydd ar ddeg
14. y pedwerydd ar ddeg
15. y pymthegfed
16. yr unfed ar bymtheg
17. yr ail ar bymtheg
18. y deunawfed
19. y pedwerydd ar bymtheg
20. yr ugeinfed
21. yr unfed ar hugain
22. yr ail ar hugain
23. y trydydd ar hugain
24. y pedwerydd ar hugain
25. y pumed ar hugain
26. y chweched ar hugain
27. y seithfed ar hugain
28. yr wythfed ar hugain
29. y nawfed ar hugain
30. y degfed ar hugain
31. yr unfed ar ddeg ar hugain

o fis Ionawr
o fis Chwefror
o fis Mawrth
o fis Ebrill
o fis Mai
o fis Mehefin
o fis Gorffennaf
o fis Awst
o fis Medi
o fis Hydref
o fis Tachwedd
o fis Rhagfyr

Mis Ionawr > o fis Ionawr
T.M. ar ôl -o-

Rhagoriaith

CANOLFAN
GWASANAETHAU
CYMRAEG

Disgrifiwch y Preselau

Disgrifiadau hyfryd!

Dw i'n gallu gweld ...

Dw i'n gallu clywed ...

Dw i'n gallu teimlo ...

Dw i'n gallu arogli ...

🌻 blodau

🏔️ mynyddoedd

🐎 ceffylau

🌊 nant

🐑 defaid

💨 gwynt

🏛️ capeli

🌾 porfeydd

🦅 adar

🚧 ffyrdd

🧱 wal gerrig

... yn dawnsio

... yn siglo

... yn brefi

... yn hefan

... yn sefyll

... yn llo

... yn pori

... yn canu

... yn cwhwfan

... yn byrlymu

... yn troelli

... yn eistedd

yn y porfeydd

yn y gwynt

ar y mynyddoedd

i lawr y bryn

yn yr awyr

ar y ffordd

drwy'r tir

drwy'r gât

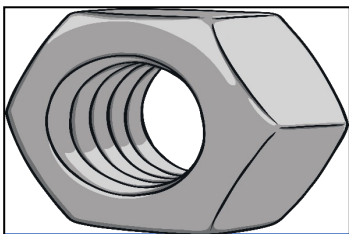
drwy'r porfeydd

ar bwys y ffordd

o'm cwrpas

yn yr awel

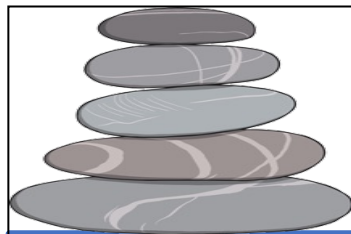
Priodweddu Defnyddiau

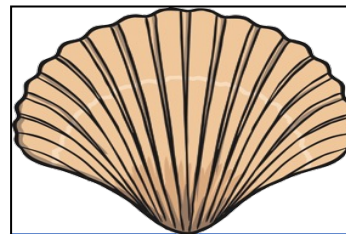
anhyblyg

caled

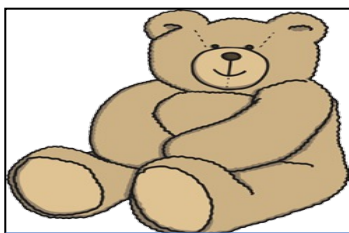
llyfn

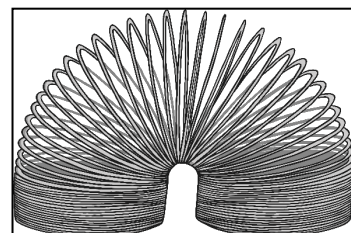
pantiog

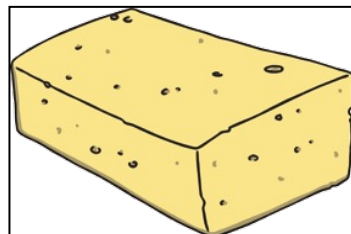
brau

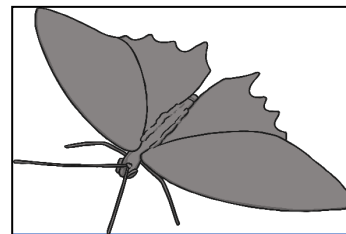
meddal

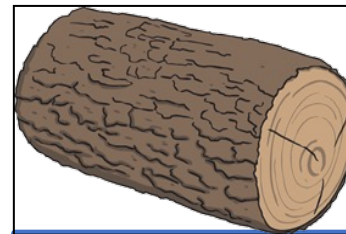
plygu

amsugol

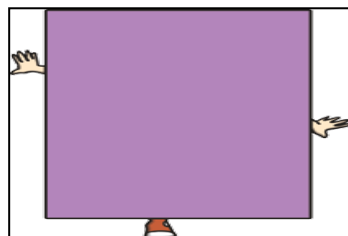
dwl

garw

diddos

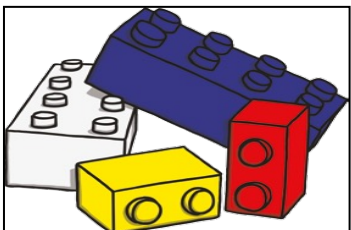

aloyw

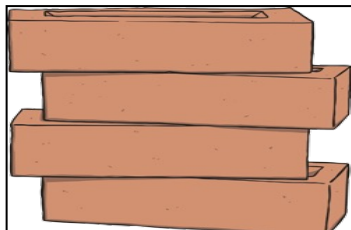

tryloyw

6ii)

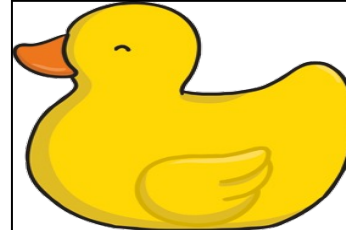
plastig (g)

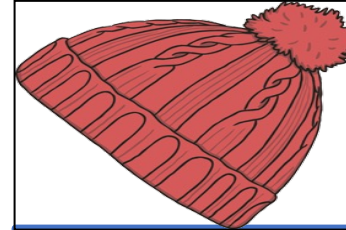
bricsen (b)

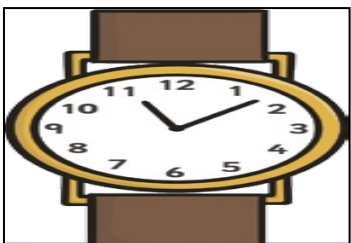
ffabrig (g)

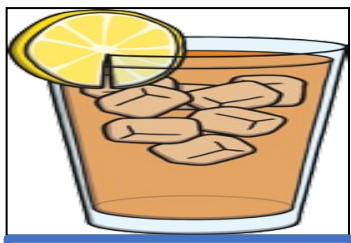
rwber (g)

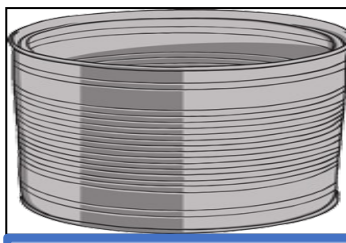
gwlân (g)

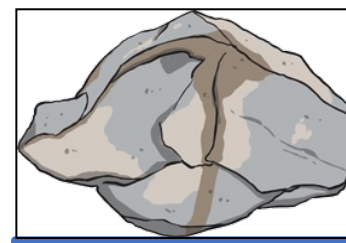
lledr (g)

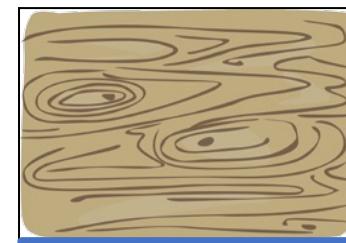
gwydr (g)

tun (g)

carreg (b)

pren (g)

Rydw i'n meddwl taw'r deunydd gorau ydy _____ achos _____.

Baswn i'n dewis _____ achos _____.

Yn fy marn i, y deunydd gorau ydy _____ achos _____.

Iaith y Dosbarth

Ymadroddion Defnyddiol

Ga i un?	<i>May i have</i>
Eto os gwelwch yn dda	<i>Again please</i>
Unwaith eto	<i>Once again</i>
Mae'n flin 'da fi.	<i>I'm sorry</i>
Esgusodwch fi.	<i>Excuse me.</i>
Beth ydy ... yn Gymraeg?	What is ... in Welsh?
Does dim ots.	It doesn't matter.
Yn araf, os gwelwch yn dda.	Slowly, please. (sing.)
Yn araf, os gweli di'n dda.	Slowly please (pl.)
Wyt ti eisiau...?	Do you want...? (sing.)
Ydych chi eisiau..?	Do you want...? (pl.)
Wneud di..?	Will you (sing.)
Wnewch chi...?	Will you (pl.)
Wyt ti wedi gorffen	Have you finished? (sing.)
Ydych chi wedi gorffen?	Have you finished? (pl.)
Pwy sy'n cofio?	Who remembers?
Tro pwy sy' nesaf	Who's turn is it next?
dy dro di / eich tro chi	Your turn

Unigol (Sing.)

Lluosog (Pl.)

Brysia	<i>Hurry up</i>
Brysiwch	
Cer	<i>Go</i>
Ewch	
Dere	<i>Come</i>
Dewch	
Gwrandda	Listen
Gwrandewch	
Golcha	Wash
Golchwch	
Cerdda	Walk
Cerddwch	
Tro	Turn
Trowch	
Eistedda	Sit
Eisteddwch	
Ysgrifenna	Write
Ysgrifennwch	

Cytuno ar nod y wers (Agreeing lesson aim)

Nod y wers heddi ydy ...	The aim of today's lesson is...)
Heddiw rydyn ni'n mynd i...	Today we are going to...)
Yn y wers yma, byddwn ni'n adolygu...	In this lesson, we'll be revising...
Y bore 'ma rydw i eisiau i chi feddwl am...	This morning, I want you to think about...)

Cloi gwers (Ending a lesson)

Ydych chi wedi mwynhau?	Have you enjoyed?
Beth rydych chi wedi <u>fwynhau</u> ?	What have you enjoyed?
Beth rydych chi wedi ddysgu?	What have you learnt?
Ydych chi'n <u>cofio</u> ...?	Do you remember...?

arhosfan
bysiau

coeden (b)
coed

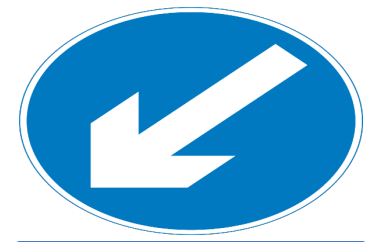
car (g)
ceir

tŷ (g)
tai

siop (b)
siopau

arwydd ffordd
(g)
arwyddion
ffordd

DVLA

cerdded

lliwgar

ffordd (b)

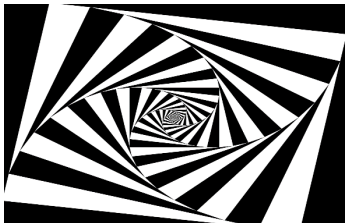
coedwig (b)

maes parcio

ailadeiladu

du a gwyn

marciau ffordd

pobl (b)

tram (g)

goleuadau
traffig

Tebyg

Maen nhw'n debyg achos ____.

Mae'r ddau lun yn debyg achos ____.

Mae'r llun o + T.M. yn debyg i'r llun o + T.M.
achos ____.

Mae hyn yr un peth.

Wahanol

Maen nhw'n wahanol achos ____.

Mae'r ddau lun yn wahanol achos ____.

Mae'r llun o + T.M. yn wahanol i'r llun o
+ T.M. achos ____.

Mae hyn yn wahanol.

Rydw i'n gallu gweld ...

Rydw i'n meddwl bod ...

Mae adeiladau...

Mae pobl ...

Cafodd ... ei adeiladu.

Baswn i'n dewis ... achos ...

10i)

Mat gair

Dydd Llun
Dydd Mawrth
Dydd Mercher
Dydd Iau
Dydd Gwener
Dydd Sadwrn
Dydd Sul

yn sych

yn wlyb

oer

boeth(TM)

Mae hi'n bwrw eira.

Mae hi'n wyntog.

Mae hi'n bwrw glaw.

Mae hi'n heulog.

Mae hi'n stormus.

Y presennol (Treiglaid meddal)**Sut mae'r tywydd heddiw?**

Mae hi'n _____ heddiw

Ydy hi'n _____ heddiw?

Ydy, mae hi'n gymylog iawn.

Nac ydy, dydy hi ddim yn heulog.

Dydy hi ddim yn _____ heddiw.

Gorfennol (Treglaid meddal)**Sut roedd y tywydd ddoe?**

Roedd hi'n _____ ddoe.

Oedd hi'n _____ ddoe?

Oedd roedd hi'n _____ ddoe.

Nac oedd, doedd hi ddim yn heulog.

Doedd hi ddim yn _____ ddoe.

Dyfodol (Treglaid meddal)**Sut bydd y tywydd yfory?**

Bydd hi'n _____ yfory.

Treiglaid		
Meddal	Trwynol	Llaes
p > b	p > mh	p > ph
t > d	t > nh	t > th
c > g	c > ngh	c > ch
b > f	b > m	
d > dd	d > n	
g > -	g > ng	
m > f		
ll > l		
rh > r		

Patrymau a ffocws iaith	
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arna i</u> ?	Mae <u>annwyd</u> <u>arnat ti</u> . <u>Mae annwyd arnoch chi</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnat ti</u> ?	Mae <u>peswch</u> <u>arna i</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arno fe</u> ?	Mae <u>gwrs uchel</u> <u>arno fe</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arni hi</u> ?	Mae'r <u>ddannoedd</u> <u>arni hi</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnon ni</u> ?	Mae'r <u>dolur rhydd</u> <u>arnon ni</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnoch chi</u> ?	Mae <u>annwyd</u> <u>arna i</u> . <u>Mae annwyd arnon ni</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnyn nhw</u> ?	Mae <u>annwyd</u> <u>arnyn nhw</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>ar y plant</u> ?	Mae <u>fflw</u> <u>ar y plant</u> . <u>Mae'r frech goch</u> <u>arnyn nhw</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>ar Ffred</u> ?	Mae <u>brech yr ieir</u> <u>ar Ffred</u> . <u>Mae'r dwymyn doben</u> <u>arno fe</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arna i</u> ?	Mae <u>cefn</u> <u>tost</u> <u>gyda fi</u> . (dim treiglâd ar ôl geir <u>gwrywaidd</u>)
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnat ti</u> ?	Mae <u>troed</u> <u>dost</u> <u>gyda ti</u> . (treiglâd meddal ar ôl geir <u>benywaidd</u>)
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arno fe</u> ?	Mae <u>pen</u> <u>tost</u> <u>gyda fe</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arni hi</u> ?	Mae <u>bys</u> <u>dost</u> <u>gyda hi</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnon ni</u> ?	Mae <u>pengliniau</u> <u>tost</u> <u>gyda ni</u> . (dim treiglâd ar ôl lluosog)
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnoch chi</u> ?	Mae <u>pen-glin</u> <u>dost</u> <u>gyda chi</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>arnyn nhw</u> ?	Mae <u>bola</u> <u>tost</u> <u>gyda nhw</u> .
Beth <u>sy'n</u> bod <u>ar y plant</u> ?	Mae <u>trwyn</u> <u>tost</u> <u>gyda'r plant</u> .

Geirfa	
<u>asgwrn/esgyrn(g)</u> -bone(s)	<u>tonsil/tonsilau(g)</u> -tonsil(s)
<u>bola/boliau(g)</u> -belly(ies)	<u>wyneb/wynebau(g)</u> -face(s)
<u>braich/breichiau(b)</u> -arm(s)	y <u>ddannoedd(b)</u> -the toothache
<u>bys/bysedd(g)</u> -finger(s)	<u>dolur rhydd (g)</u> -diarrhoea
<u>ceg/cegau(b)</u> -mouth(s)	<u>annwyd(g)</u> -a cold
<u>cefn/cefnau(g)</u> -back(s)	<u>ffliw(g)</u> -flu
<u>clust/clustiau (b)</u> -ear(s)	<u>gwres uchel(g)</u> -a high temperature
<u>coes/coesau (b)</u> -leg(s)	<u>peswch(g)</u> -a cough
<u>dant/dannedd (g)</u> -tooth/teeth	<u>brech yr ieir(b)</u> -chicken pox
<u>ewin/ewinedd(g/b)</u> -nail(s)	y <u>dwymyn doben(g)</u> -the mumps
<u>gên/genau(b)</u> -chin(s)	y <u>pla(g)</u> the plague
<u>gwdw/gyddfau(g)</u> -throat(s)	y <u>frech goch(b)</u> -the measles
<u>gwefus/gwefusau(b)</u> -lips	<u>sâl</u> -ill
<u>llaw/dwylo(b)</u> -hand(s)	<u>torri</u> -break
<u>pen/pennau(g)</u> -head(s)	<u>brifo</u> -hurt
<u>pen-glin/pengliniau(b/g)</u> -knee(s)	<u>bwrw</u> -hit
<u>penelin/penelinoedd(g/b)</u> -elbow(s)	<u>anafu</u> -injure
<u>pen-ôl/penolau(g)</u> -backside(s)	<u>cas</u> -nasty
<u>pigwrn/pigyrnau(b)</u> -ankle(s)	<u>trwm</u> -heavy
<u>troed/traed(b)</u> -foot/feet	<u>tost</u> -bad
<u>trwyn/trwynau(g)</u> -nose(s)	 <u>b-benywaidd</u>
<u>ysgwydd/ysgwyddau(b)</u> -shoulder(s)	<u>g-gwrywaidd</u>

Bocs Bendigedig	
<u>trychineb(g)</u> -disaster	<u>hwn</u> -this
<u>buwch(b)</u> -cow	<u>siomedig</u> -disappointing
Y <u>pla</u> /Y <u>plad</u> <u>du</u> -The plague	<u>colli ei llais</u> <u>hi</u> -lost her voice
<u>adwyn</u> -chain	<u>gwaetha'r modd</u> -worst luck
<u>enw-noun/name</u>	<u>rhwydi</u> -nets
<u>lluosog-plural</u>	

Beth sy'n bod arnat ti?

11a

Beth sy'n bod
arnat ti?

Mae gyda fi

Mae annwyd arna i
Mae peswch arna i
Mae'r fflw arna i
Mae'r ddannodd arna i

pen (g)
talcen (g)
trwyn (g)
dant /dannedd (g)
wyneb (g)
gwddwg (g)
llwnc (g)
bola (g)
cefn (g)
bys /bysedd (g)
bawd /bodiau (g)
arddwrn /arddyrnau (g)

Mae

pen tost
trwyn tost
dant tost
llwnc tost
bola tost
bys tost

gyda fi

arna i arnon ni
arnat ti arnoch chi
arno fe arnyn nhw
arni hi

Beth sy'n bod
ar ... ?

Mae gwres arno fe
Mae clefyd y gwair arno fe
Mae clefyd y siwgr arni hi
Mae'r frech goch arni hi

Mae gyda fe
Mae gyda hi

llygad /llygaid (b)
clust /clustiau (b)
ceg (b)
gwefus /gwefusau (b)
boch / bochau (b)
ysgwydd /ysgwyddau (b)
braich /breichiau (b)
penelin/penelinoedd (b)
llaw /dwyllo (b)
coes /coesau (b)
pen-glin /pen-gliniau (b)
troed /traed (b)

Mae

llygad **d**ost
clust **d**ost
boch **d**ost
ceg **d**ost
braich **d**ost
llygaid tost
traed tost
dwyllo tost

gyda fi

Beth oedd yn
bod arnat ti
ddoe?

Roeddwn i'n **d**ost.
Roeddwn i'n anhwylyd.
Roedd fy **ng**hefn yn **bo**enus.
Roedd fy ysgwydd yn gwynegu.

Roedd gwres arna i
ac roedd clust **d**ost
gyda fi hefyd.

Roedd fy **m**ola yn **d**ost
ac roedd fy **m**hen i'n **d**ost.

Roedd brech yr ieir arna i.

Cadarnhaol +

Ces i	Cawson ni
Cest ti	Cawsoch chi
Cafodd hi/e	Cawson nhw

Negyddol -

Ches i ddim	Chawson ni ddim
Chest ti ddim	Chawsoch chi ddim
Chafodd hi/e ddim	Chawson nhw ddim

Cwestiwn ?

Ges i...?	Gawson ni?
Gest ti?	Gawsoch chi?
Gafodd hi/e?	Gawson nhw?

fy mhen..... i

dy ben..... di

ei ben..... e

ei phen..... hi

Llafariaid +hei (b)
eu
ein

ein pen..... ni

eich pen..... chi

eu pen..... nhw

Mat laith - llythyr

- ★ Mae Mayhill yn
- ★ Mae ym Mayhill.
- ★ Mae'r tywydd yn
- ★ Mae pobl yn siarad a ym Mayhill.
- ★ Mae pobl Mayhill yn bwyta
- ★ Mae pobl Mayhill yn yfed
- ★ Mae pobl Mayhill yn chwarae
.....
- ★ Mae yn byw ym Mayhill.
- ★ Does dim ym Mayhill.
- ★ Dw i'n hoffi
- ★ Dw i'n dwlu ar
- ★ Dw i'n mwynhau
- ★ Dw i ddim yn hoffi
- ★ Rydyn ni'n

- achos

- Mae yn boblogaidd ym Mayhill.
- Does dim llawer o ym Mayhill.
- Mae llawer o bobl yn ym Mayhill.
- Mae pobl Mayhill yn mwynhau
- Fy hoff i ydy

- ◆ Ar y penwythnos
- ◆ Bob dydd
- ◆ Ar ôl
- ◆ Dw i'n meddwl bod
- ◆ Ond
- ◆ Hefyd
- ◆ Felly

- Ein hoff ni ydy
- Mae ein hardal

- ◆ Fel arfer
- ◆ Weithiau
- ◆ Yn fy marn i
- ◆ Yn bersonol
- ◆ Yn anffodus
- ◆ A bod yn honest
- ◆ O dro i dro
- ◆ Mae'n well da fi
- ◆ Ar hyn o bryd
- ◆ Ar y cyfan
- ◆ Ar y llaw arall
- ◆ Heb os nac oni bai

Eistedd wch sit Cerdd wch walk Sef wch stand Bwy twch eat	yn dawel quietly yn araf slowly yn gyflym quickly	blant. children bawb. everyone ferched. children fechgyn. boys Flwyddyn 5. Yr 5 Mrs Jones.
Eistedda sit Cerdda walk Sefa stand Bwyta eat		Nia. Elis.
Ewch Go Dewch Come Gwnewch do/make Byddwch be	allan out yma here y gwaith the work yn ofalus carefully	blant. bawb. ferched. fechgyn. Flwyddyn 5. Mrs Jones.
Cer Go Dere Come Gwna do/make Bydda be	allan yma y gwaith yn ofalus	Nia. Elis.

15

Mat Iaith: Gorchmynion

Some verb-nouns stay the same:

siarad, darllen

Verb-nouns ending in a single vowel: drop the vowel

Verb-nouns ending in –io: drop the –o

Verb-nouns ending in –eg: drop the –eg

Verb-nouns ending in –ed: drop the –ed

Edrychwch arna i Look at me

Gwrandewch arna i Listen to me

Edrychwch ar y bwrdd gwyn Look at the white board

Dwedwch ar fy ôl i Say after me

Ailadroddwch Repeat

Cer amdani!

Ewch amdani!

Go for it!

Dere ‘ma

Dewch yma!

Come here

Gwnew**wch eich** gorau

Gwna **dy** orau

Do your best

Byddwch yn ofalus

Bydda’n ofalus

Be careful

Gwnewch y pethau bychain

Do the little things

Mat Iaith - Rhifau ac Enwau

Rhif + enw gwrywaidd

Rhif + enw benywaidd

Mae dwy ffordd o gyfrif yn Gymraeg!	cranc 		ceiniog 	Cofiwch!
<u>Ffordd 1</u> - rhif + enw unigol e.e. Dau granc Sawl cranc sy ar y traeth? Mae dau granc ar y traeth.	un cranc dau granc tri chranc pedwar cranc pum cranc chwe chranc saith cranc wyth cranc naw cranc deg cranc	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	un geiniog dwy geiniog tair ceiniog pedair ceiniog pum ceiniog chwe cheiniog saith ceiniog wyth ceiniog naw ceiniog deg ceiniog	Cofiwch fod enwau benywaidd yn achosi'r treigladd meddal ar ôl enwau unigol! Mae 'dau' a 'dwy' yn achosi'r treigladd meddal! Mae 'tri' a 'chwe' yn achosi'r treigladd llaes! Pan fydd enw yn dod ar ôl 'pump' a 'chwech': pump > pum chwech > chwe
<u>Ffordd 2</u> - rhif + o + enw lluosog (+treigladd meddal ar ôl 'o') e.e un deg un o granc Faint o grancod sy ar y traeth? Mae un deg un o grancod ar y traeth.				
Fel arfer, rydyn ni'n defnyddio ffordd 1 ar gyfer rhifau o dan 10, e.e. un plentyn. Felly, rydyn ni'n defnyddio ffordd 2 ar gyfer rhifau dros 10, e.e. pum deg naw o blant.				

Y Trol o dan y Bont - Mat laithGeirfa

Pont, y Bont

hardd

bwch gafr

amser math yn ôl

un diwrnod

bryn

digon o

gl;aswellt

hyll

hir

trwyn

dannedd

croesi

Dw i'n llwgu

cig

Dim perygl

dy fwyta di

rhy fach

Arhosa!

Y bwch gafr bach

Y bwch gafr canolig

Y bwch gafr mawr

ffuglen

cnaf

Vocabulary

bridge, the bridge

beautiful

billy goat

a long time ago

one day

hill

plenty of, enough

grass

ugly

long

nose

teeth

to cross

I'm starving

meat

No chance!

to eat you

too small

Wait!

The little billy goat

The middle billy goat

The big billy goat

fiction

villain

Patrymau laith

Beth rwyd ti eisiau i frecwast? What do you want for breakfast?

Beth rwyd ti eisiau gwneud? What do you want to do?

Rydw i eisiau ... I want...

Rydw i eisiau mynd at y bryn achos rydw i eisiau bwyta'r glaswellt blasus ar y bryn.

I want to go to the hill because I want to eat the delicious grass on the hill.

Dewiswch un gair o boes
gwyrdd ac un gair o boes coch i
wneud brawddeg.

Mae yn

y pobl
yr arfordir
y môr
y cadeirlan
y bwyd
y mynydd
y parciau thema

blasus
cyffrous
gwyd
cyfeillgar
hyfryd
hen
hardd
diddorol
mawr

Cofiwch treigladd meddal ar ôl yn

p - b

t - d

c - g

b - f

d - dd

g - x

ll - l

m - f

rh - r

Cofiwch Mae + yr = 'r

Mae'r

Mae yr

Mat iaith

Beth am wneud siâp...?
 Beth rwyt ti eisiau wneud?
 Beth ydy dy farn di?
 Hoffet ti..? Hoffech chi...?

Yn fy marn i...
 Dw i'n meddwl bod...
 Hoffwn i wneud...
 Dw i'n credu...
 Dw i eisiau...
 Mae angen i ni...
 Dylen ni... Dylwn i....

Torrwch...
 Crëwch...
 Plygwch...
 Rhwygwch...
 Gwasgwch...
 Clymwch...
 Gwnewch siâp...
 Adeiladwch...
 Moldiwch...

pigog
 llyfn
 syth
 gwastad
 bach
 mawr
 uchel
 isel
 cadarn

Lliwiau

Democratiaeth
Democracy

Ewrop
Europe

Clefydau Cysylltiad
Rhywiol
Sexually Transmitted Diseases

Y Cyfryngau
The Media

Yr Amgylchedd
The Environment

Ffitrwydd
Fitness

Bwyta'n Iach
Healthy Eating

Maeth
Nutrition

Cynhesu Byd-Eang
Global Warming

Cyfrifoldeb
Responsibility

Gyrfaoedd
Careers

Croeso!
Welcome!

Shwmae!
Hiya!

Dewch i mewn!
Come in!

Sut wyt ti?
How are you?

Perthnasoedd
Relationships

Straen
Stress

Alcohol
Alcohol

Da iawn ti!
Well done you!

A.B.Ch (Ah Bee Ech)

Ysmygu
Smoking

Gwych!
Great!

Ardderchog!
Excellent!

Hwyl fawr!
Goodbye!

Llesiant
Well Being

Atal Cenhedlu
Contraception

Cyffuriau
Drugs

Y Cynulliad
Cenedlaethol
The Welsh Assembly

Caethiwed
Addiction

Hawliau Dynol
Human Rights

Canabis
Cannabis

Rheoli Dicter
Anger Management

Gwrthdaro
Conflict

Beth ydy ... yn Gymraeg?

Beth ydy ... yn Saesneg?

Cyflwyno fy hun; cyflwyno fy ffrind

Pwy?

Beth yw/ydy dy enw di? Julie ydw i. /Fy enw i yw ...
 Beth ydy'ch enw chi? Mrs Morgan ydw i. ... yw fy enw i.
 Beth ydy'ch enwau chi? Elen a Myfanwy ydyn ni /
 ... yw ein **henwau** ni.
 Ai Elen wyt ti? Ie, Elen ydw i.
 Ai nyrsys ydych chi? Nage, nid nyrsys ydyn ni.
 Ai athrawon ydych chi? Ie, athrawon ydyn ni.

Ble?

Ble rwyt ti'n byw? Rydw i'n byw yn ...
 O ble rwyt ti'n dod yn **wreiddiol**? Dw i'n dod o ...
 Ble rwyt ti'n gweithio? Rwy'n gweithio yn ysgol ...
 gyda Blwyddyn 3

Rhagor o fanylion

Beth yw dy rif ffôn (di)? Fy rhif ffôn yw ...
 Pryd mae dy **benblwydd** (di)? ... yw fy **mhenblwydd** i /
 Mae fy **mhenblwydd** i ar ...
 (+ Treigladd Meddal)
 Ar beth wyt ti'n dwlu? Dw i'n dwlu ar ... (+ Treigladd Meddal)
 Beth yw dy hoff liw /gamp? Fy hoff liw /gamp yw ...
 Beth yw dy **gas beth/fwyd**? Fy **nghas beth/fwyd** yw ...

Dyma fi

Fy enw i yw Nia. Athrawes ydw i. Rydw i'n byw yn
Nhrimsaran ond rwy'n dod o **Lanyfferi** yn **wreiddiol**.
 Fy rhif ffôn yw 07732 017946. Mae fy **mhenblwydd**
 ar **Fai 15fed**. Dw i'n dwlu ar **arddio**. Fy hoff **flodau**
 yw briallu. Fy **nghas** liw yw du.

Cyflwyno person arall

Dyma Jac. Meddyg yw ei. Mae e'n byw **yng Nghaerfyrddin**
 ond mae e'n dod o **Landeilo** yn **wreiddiol**. Ei rif ffôn yw
 01267 202395. Mae ei **benblwydd** ar **Fehefin 11eg**. Mae e'n
 dwlu ar **gyri** poeth. Ei hoff **gamp** yw **pêl-droed** a'i **gas beth**
 yw sbwriel ar y traeth.

Cyflwyno person arall

Dyma Gwawr. Ysgrifenyddes yw hi. Mae hi'n byw **ym**
Mhenbre ond mae hi'n dod o **Gydweli** yn **wreiddiol**. Ei rhif
 ffôn yw 01554 782306. Mae ei **phenblwydd** ar **Dachwedd**
 23ain. Mae hi'n dwlu ar **wnïo**. Ei hoff liw yw porffor a'i **chas**
 fwyd yw salami.

Y dosbarth

Holi

Oes ... ?
 Ble mae ... ?
 Ble mae'r ... ?
 Ydy ... ?
 Ydy'r ... ?
 Pa liw ... ?
 Sawl ... /Faint o ... ?
 Pwy sy /sy'n ... ?
 Beth sy /sy'n ... ?

Oes siswrn ar y bwrdd?
 Oes, mae siswrn ar y bwrdd.
 Nac oes, does dim siswrn ar y bwrdd.

Pa liw yw'r drws?
 Mae'r drws yn **goch**.

Ydy Tomos yn tynnu llun?
 Ydy, mae e'n tynnu llun mochyn.
 Nac ydy, dydy e ddim yn tynnu llun.

Ydy'r mochyn yn **ddu**?
 Ydy, mae e'n **ddu**.
 Nac ydy, mae e'n **binc**.

Ble mae Miss Davies?
 Mae hi tu ôl i'r **ddesg**.

Beth sy ar y wal?
 Mae map ar y wal.

Beth sy'n tyfu ar bwys y ffenest?
 Planhigion sy'n tyfu ar bwys y ffenest.
 Mae planhigion yn tyfu ar bwys y ffenest.

Pwy sy dan y **ford**?
 Guto sy dan y **ford**.

Pwy sy'n gludo dail?
 Nel a Cai sy'n gludo dail.

Sawl pysgodyn sy yn yr
 acwariwm? Mae wyth pysgodyn yn yr
 acwariwm.

Faint o **blant** sy yn y dosbarth?
 Mae un ar **bymtheg** o **blant** yn y dosbarth.

Yn y dosbarth

desg / desgiau (b)
 bwrdd / byrddau (g)
 bord / bordydd (b)
 cadair / cadeiriau (b)
 drws / drysau (g)
 ffenest / ffenestri (b)
 wal / waliau (b)
 llawr / lloriau (g)
 cwpwrdd / cypyrddau (g)
 silff / silffoedd (b)
 drâr / dreiriau (g)
 cornel / corneli (g/b)
 bwrdd gwyn / byrddau gwyn (g)
 ar y **ddesg**
 gwaith (g)
 ar bwys y **gadair**
 dan y **ford**
 yn y cornel
 ar ben y cwpwrdd
 tu ôl i'r drws
 o flaen y bwrdd gwyn

Ble?

yn
 ar
 ar ben
 ar bwys / wrth
 (o) dan
 o flaen
 tu ôl i
 rhwng
 yn erbyn
 gyferbyn â